

NOTAT

OSLO, 12. januar 2010

Til: Løvenskiold Skog v/skogsjef Rolf Hatlinghus

Fra: Advokat dr. juris Bjørn Stordrange

LOVTOLKNING. METODESPØRSMÅL. VEIEN FREM TIL ET TOLKNINGSRESULTAT (EN RETTSREGEL)

Jeg viser til din mail 8. ds., samt til oversendt utkast til notat datert 7. desember 2009.

Jeg skal utdype det jeg sa til deg i møtet 7. desember i fjor, og som jeg synes er godt oppsummert i ditt notat samme dag.

Siden mitt notat er generelt og jeg ikke helt vet hvilke deler av markaloven du ønsker bistand til å tolke, vil jeg si noe generelt om tolkning av lover gitt av Stortinget.

1 Problem

Læren om lovtolkning tilhører en del av det området vi jurister kaller rettskildelære eller metodelære. Det er et vanskelig område. Vi står her ikke overfor strenge rettsregler, men retningslinjer. Synet på hva som er rett og galt, varierer også mellom jurister.

Det jeg nedenfor skriver, skal imidlertid være juridisk fellesgods, så langt jeg kjenner til fra min undervisning i faget på Universitetet gjennom mange år.

2 Ta alltid utgangspunkt i lovteksten

Målet for lovgiveren (Stortinget) er å formulere rettsregelen i selve lovteksten (ordlyden). Borgerne skal kunne lese sine rettigheter og plikter ut av lovens ord. Tolkningsproblemene oppstår således bare i den grad lovgiveren ikke har klart å uttrykke seg 100 % presist, eller hvor lovgiveren bevisst har benyttet ord og uttrykk som innebærer skjønn. Vi pleier imidlertid si at lovteksten alltid skal leses med det innhold den har ut fra en naturlig og umiddelbar forståelse.

3 Ved nye lover har forarbeidene stor betydning

Når man står overfor en ny lov, typisk markaloven, vil det ikke foreligge rettspraksis eller forvaltningspraksis. Derfor må man benytte forarbeidene for å forstå og tolke loven.

Forarbeider omfatter så mangt. Man har utredning, høringsuttalelser, generelle uttalelser fra departementet, spesielle uttalelser fra departementet, generelle komitéuttalelser fra Stortinget, spesielle komitéuttalelser og uttalelser i stortingsdebatten. I tillegg kommer rundskriv og brev som måtte være forfattet i ettertid, som vi egentlig godt kan kalle etterarbeider.

Om disse forskjellige forarbeidene vil jeg fastholde at uttalelsene fra flertallet i stortingskomiteen er viktigst. Det skyldes at stortingskomiteen er den som sist la hånd på loven. Komiteen representerer det demokratiske organ. Hvis det i tillegg finnes spesifikke uttalelser knyttet til den enkelte paragraf (spesialmotiver) fra stortingskomiteen, vil disse ha stor vekt.

Dernest kommer uttalelser fra Odelstingsproposisjonen, i den grad disse uttalelsene ikke er endret eller motsagt under stortingsbehandlingen. Også i proposisjonen vil spesialmotiver veie tyngre enn generelle motiver.

Debattuttalelser i Stortinget spiller vanligvis ikke stor rolle, men unntak kan tenkes hvis uttalelsen stammer fra saksordføreren som representerer et klart flertall eller fra andre som også representerer et flertall. Enkeltstående representanters uttalelser kan ikke tillegges stor vekt. Det gjelder i særdeleshet hvis de representerer et mindretall.

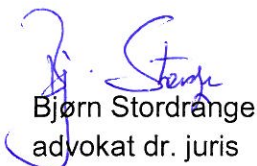
Det jeg kaller etterarbeider (brev, retningslinjer, rundskriv o.l.) vil være forfattet av departementet eller direktoratet etter at loven er vedtatt. Slike etterarbeider vil bygge på det materialet jeg har omtalt ovenfor. Derfor vil slike uttalelser ikke ha stor selvstendig verdi, men de vil formidle det man kan trekke ut av forarbeidene.

Av og til ser man imidlertid at departementet som skriver rundskrivene i ettertid, er mer glad i sine egne uttalelser i proposisjonen enn i uttalelsene fra Stortinget. Det vil svekke betydningen av departementets etterarbeid.

4 Avslutning

Som du ser, ble dette generelt. Det kan sies mye mer om dette, og det er skrevet bøker om temaet. Jeg går gjerne inn på ytterligere detaljer, men jeg tror det beste vil være å diskutere disse metodespørsmålene i tilknytning til de spesifikke temaer som oppstår i forbindelse med forvaltningen av markaloven.

Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA

Bjørn Stordrange
advokat dr. juris